

NAŠIČKI SPOMENAR: MREŽNA STRANICA NAŠIČKOGA KRAJA
Našice Scrapbook: the website of the Našice region

Ivana Ostrički
Osnovna škola kralja Tomislava, Našice
ivana.ostricki@gmail.com

UDK / UDC **372.891:908>(497.543Našice)**
004.774

Stručni rad / Professional paper
Primljeno / Received: 30.10.2023.

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

460

Sažetak

Cilj. Prikazati *Našički spomenar*, višegodišnji projekt Osnovne škole kralja Tomislava Našice, kao školski projekt očuvanja zavičajne kulturne i prirodne baštine.

Pristup/metodologija/dizajn. U teorijskom dijelu rada opisano je načelo zavičajnosti i tradicionalni koncept zavičajne nastave te metode poučavanja zavičajne povijesti u osnovnoj školi. Unatoč tome što suvremeni odgojno-obrazovni sustav ne prepoznaje koncept zavičajne nastave, pretraživanjem kurikula različitih nastavnih predmeta i međupredmetnih tema uočena je zastupljenost termina koji semantički odgovaraju pojmu zavičajnosti. U nastavku rada opisani su ciljevi Projekta i metode rada te prikazani učenički radovi objavljeni na mrežnoj stranici *Našički spomenar: mrežna stranica našičkoga kraja* do završetka školske godine 2022./2023.

Rezultati. Pretraživanjem stručne literature te propisanih zakona i dokumenata na kojima se temelji suvremeni odgojno-obrazovni sustav, uočeno je da koncept zavičajnosti ima dugu tradiciju u hrvatskom školstvu. U suvremenom odgojno-obrazovnom sustavu zavičajnost je snažno vezana za ishode izgradnje osobnih identiteta učenika te odgovornih i aktivnih građana koji pridonose razvoju lokalne zajednice, ali ujedno razvijaju solidarnost prema različitim kulturama svijeta.

Originalnost/vrijednost. Projekt može poslužiti odgojno-obrazovnim djelatnicima kao primjer dobre prakse u području njegovanja zavičajnosti u različitim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Ključne riječi: kulturna i prirodna baština, zavičajna nastava, zavičajnost

Abstract

Purpose. The aim of this paper is to present the *Našice Scrapbook*, a multi-year project of the King Tomislav Elementary School in Našice, as a school project of preserving local cultural and natural heritage.

Approach/methodology/design. In the theoretical part of the work, the principle of nativeness and the traditional concept of teaching nativeness and also the methods of teaching native history in elementary school are described. Despite the fact that the modern educational system does not recognize the concept of teaching nativeness, a search of the curricula of various teaching subjects and cross-curricular topics revealed the presence of terms that semantically correspond to the concept of nativeness. In the continuation of the work, the objectives of the Project and the work methods are described, as well as the student works published on the website *Našice Scrapbook: the website of the Našice region* until the end of the 2022/2023 school year.

Findings. By searching the professional literature and the prescribed laws and documents on which the modern educational system is based, it was observed that the concept of nativeness has a long tradition in Croatian education. In the modern educational system, nativeness is strongly linked to the outcomes of building personal identities of students as well as responsible and active citizens who contribute to the development of the local community, but at the same time develop solidarity towards different cultures of the world.

Originality/value. The project can serve educational workers as an example of good practice in the field of fostering nativeness in different subjects and cross-curricular topics.

Key words: cultural and natural heritage, nativeness, teaching nativeness

1. Poučavanje povijesnih sadržaja u osnovnoj školi

Iako se nastava Povijesti u osnovnoj školi uvodi u petom razredu, povijesni se sadržaji obrađuju i u razrednoj nastavi kroz nastavu Prirode i društva (Balun Derganc i Braičić 2022, 73). Međutim, u stručnoj se i znanstvenoj literaturi pronalaze dva suprotna stajališta vezana za uvođenje povijesnih sadržaja u proces ranog učenja (Ibid.). Ograničenja ranog učenja povijesti vezana su za kognitivni razvoj djeteta budući da se,

prema Piagetu, formalne operacije vezane za povijesno mišljenje razvijaju oko dvanaeste godine djetetova života (Reeken 2011; Rendić-Miočević 2000, prema Balun Derganc i Braičić 2022, 73). Sljedeći problem, dodaje Reeken, nalazi se u deficitu zornosti, tj. nedostatku neposrednog doticaja s objektom učenja kroz promatranje, dodir i druge osjetilne podražaje, koji su primarni načini učenja u ranijoj školskoj dobi (Reeken 2011, prema Balun Derganc i Braičić 2022, 73).

Suprotno navedenome, autori ističu brojene dobrobiti susreta učenika rane školske dobi s poviješću, pri čemu povijesne zanimljivosti trebaju zadovoljavati njihove interese i osobna iskustva (Ibid.). Interes za prošlošću razvija se rano, a vezan je za prirodnu dječju znatiželju (razgovor s predcima o njihovom djetinjstvu), dječje igre u koje je često integrirana povijest (npr. kauboji i Indijanci) i okoliš u kojem djeca odrastaju (npr. nazivi ulica, stare zgrade) (Ibid.). Stoga stručnjaci ističu da temelj poučavanju povijesti trebaju biti obitelj i zavičajna povijest, a učenje ne smije biti opterećeno povijesnim činjenicama, nego usmjereno na učenikov doživljaj prošlosti (Rendić-Miočević 2000; Čuržik 2001; Matas 1999; Reeken 2011; Kranjčev 1990, prema Balun Derganc i Braičić 2022, 73-74).

Reeken predlaže sljedeće metode upoznavanja zavičajne povijesti u nižim razredima osnovne škole: razgovori s predcima, pronalaženje tragova prošlosti u svom zavičaju (npr. promatranje starih građevina), proučavanje starih slika, razglednica i fotografija te starih predmeta, posjeti zavičajnim muzejima, praktični tradicijski radovi (npr. priprema tradicionalnih jela), igre uloga, projektno učenje i razgovori na nastavi (Reeken 2011, prema Balun Derganc i Braičić 2022, 74).

2. Zavičajna nastava

Zavičaj označava *mjesto rođenja* ili *rodni kraj* (Anić 2000, 1364). Pojam *zavičajnost*, kao izvedenicu ove riječi, možemo promatrati s različitih stajališta: lingvističkog, filozofskog, psihološkog, sociološkog, etnološkog i pravnog gledišta (Bežen 2005, 183–194). Navodeći različite pristupe definiranja pojma zavičajnosti, Klančar i Jurdana ističu temeljna obilježja zavičaja te zaključuju: „zavičaj je polazište i mjesto povratka, zavičaj koji nosimo u sebi daje svrhu onome što obavljamo“ (2022, 45). Upravo zbog snažne emocionalne konotacije, zavičajnost je prepoznata kao temelj upoznavanja svijeta u kojem živimo. Istarski pedagog Tone Peruško osmislio je 60-ih godina 20. stoljeća koncept

zavičajne nastave (Urošević i Urošević-Hušak 2012, 126) prema kojem „kroz poznato gledamo i upoznajemo nepoznato“ (Peruško 1966). Zavičajna je nastava tada bila organizirana kao zasebni nastavni predmet u nižim razredima osnovne škole, „kroz koji su učenici stjecali spoznaje o prirodi i društvu promatranjem i proučavanjem, u okruženju u kojem odrastaju i koje najbolje poznaju“ (Hrvatska enciklopedija 2021b). Zavičajna je nastava stoga doprinosila temeljnom razumijevanju prirodnih i društvenih pojava koje okružuju učenika pa su njezini sinonimi *početna stvarna nastava*, *stvarna nastava* i *zorna nastava* (Ibid.). U suvremenoj osnovnoj školi, prema Hrvatskoj enciklopediji, spomenuti nastavni cilj ostvaruje se u nastavnom predmetu prirode i društva: proučavanjem rodnog mjesta u prvom razredu do postupnog proširenja na regionalno proučavanje prirodnih, geografskih i povijesnih zavičajnih pojava i predmeta (Ibid.).

2.1. Zavičajnost u suvremenom odgojno-obrazovnom sustavu

Prema *Zakonu o odgoju i obrazovanju* u osnovnoj i srednjoj školi, čl. 4, st. 2, jedan je od ciljeva odgoja i obrazovanja u školskim ustanovama razvijanje svijesti o nacionalnoj pripadnosti, očuvanju povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje* ističe da temeljne vrijednosti odgoja i obrazovanja „(...) proizlaze iz usmjerenosti hrvatske odgojno-obrazovne politike prema cjelovitome razvoju učenika, očuvanju kulturne, nacionalne, materijalne i prirodne baštine te potrebi usklađivanja lokalnoga i nacionalnoga sa svjetskim i globalnim razvojem (MZOS 2017, 4). Prema tome, temeljni dokumenti odgojno-obrazovnog sustava naglašavaju važnost brige o nacionalnom identitetu te zaštiti prirodne i kulturne baštine.

Pojam *svjetska prirodna i kulturna baština*¹ podrazumijeva „prirodna i kulturna dobra međunarodno priznate, izvanredne i univerzalne vrijednosti koja su kao takva podvrgnuta i posebnomu režimu zaštite i očuvanja“ (Hrvatska enciklopedija 2021a).

Pod pojmom *kulturna baština* obuhvaćeni su:

- spomenici (arhitektonska djela, monumentalna kiparska i slikarska djela, elementi ili strukture arheološkog karaktera i dr.)

¹ Pojam je uveden UNESCO-om *Konvencijom o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine* potpisanom 1972. godine (Hrvatska enciklopedija 2021a).

- grupna zdanja (skupine izoliranih ili povezanih građevina koje s povijesnog, umjetničkog ili znanstvenog stajališta imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost)
- znamenita mjesta (djela ljudskih ruku ili zajednička djela ljudskih ruku i prirode uključujući arheološka nalazišta).

Pojam *prirodna baština* obuhvaća:

- spomenike prirode (fizičke ili biološke formacije ili skupina tih formacija izuzetne estetske ili znanstvene vrijednosti)
- geološke formacije i točno određene zone koje predstavljaju stanište ugroženih vrsta životinja i biljaka
- znamenita mjesta prirode koja imaju izuzetnu vrijednost sa stajališta znanosti ili prirodnih ljepota (UNESCO 1972).

Iako *Zakon o odgoju i obrazovanju* i *Nacionalni kurikulum* ističu važnost očuvanja kulturne i prirodne baštine, koncept zavičajne nastave nije implementiran u suvremeni obrazovni sustav. Unatoč tome, pretraživanjem kurikula različitih nastavnih predmeta i međupredmetnih tema u osnovnoj školi, uočena je zastupljenost termina koji semantički odgovaraju pojmu zavičajnosti.

Nastavni predmet Priroda i društvo i u ranijim je sustavima pružao prvi doticaj učenika sa zavičajnosti u odgojno-obrazovnom procesu (Kranjčev 1990). Suvremeni kurikulum nastavnog predmeta Priroda i društvo nastavlja nasljeđuje ovu praksu te navodi da stečena znanja, vještine i stavovi omogućavaju učeniku bolje razumijevanje svijeta koji ga okružuje, lakše snalaženje u novim situacijama u prirodnome i društvenome okružju te donošenje odluka za osobnu dobrobit, dobrobit zajednice i prirode. Učenjem o domu, obitelji te lokalnoj i široj zajednici sustavno se izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge i cjelokupno životno okružje. Primjenom različitih strategija aktivnoga učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj i dobrobit učenika uvažavajući jedinstvenost svake osobe (NN 7/2019). Naglasak je ovako oblikovanog kurikula nastave Prirode i društva izgradnja identiteta pojedinca te oblikovanje aktivnih i odgovornih članova zajednice, kako učenjem i razumijevanjem bližeg okružja, tako i

učenjem o svijetu. Izgradnja osobne odgovornosti, u kontekstu zavičajnosti, ali i svijeta, sastavna je odrednica kurikula nastavnog predmeta Prirode u petom i šestom razredu osnovne škole, koji se nadovezuje na kurikul Prirode i društva u razrednoj nastavi: „Upoznavanjem svijeta oko sebe učenik stvara predodžbu o bogatstvu njegove različitosti, postupno spoznajući vlastito mjesto i ulogu u zajednici i svijetu“ (NN 7/2019). Nastava Biologije potiče učenike na aktivni doprinos očuvanju bioraznolikosti i prirodne baštine Hrvatske, kroz razumijevanje utjecaja bioloških spoznaja na kvalitetu života i okoliša kako na lokalnoj, tako i na globalnoj razini (NN 7/2019). Zavičajnost se u kurikulu Hrvatskoga jezika ostvaruje, temeljem načela standardnog jezika i zavičajnosti, kroz odgojno-obrazovne ishode osvještavanja potrebe očuvanja hrvatskih dijalekata i govora te stvaralačkog izražavanja na mjesnim govorima (NN 10/2019). Navedenim se načelom, kao i ostalim načelima na kojima se temelji ovaj kurikul, „(...) potiče razvoj integriteta, jezičnoga i kulturnog identiteta, osjećaj domoljublja, nacionalne pripadnosti i pripadnosti višekulturnoj i višejezičnoj zajednici europskih naroda“ (Ibid.). Kurikul nastavnog predmeta Povijesti snažno je vezan uz izgradnju nacionalnog identiteta uz razumijevanje i uvažavanje tuđih identiteta, čime se učenike odgaja za suživot s ljudima različitih svjetonazora te različitih kulturno-povijesnih, duhovnih i drugih obilježja:

Učeći o vlastitoj naciji, državi, društvu, kulturnoj i povijesnoj baštini, kao i o drugim nacijama, kulturama i društvima u prošlosti i sadašnjosti, učenici stječu znanja i razvijaju vještine koje omogućuju razumijevanje vlastitog identiteta i tuđih identiteta. (...) Svrha nastave Povijesti je poticati interes učenika za proučavanje prošlosti, omogućiti razumijevanje sadašnjosti te stjecanje znanja i vještina nužnih za upućeno i aktivno sudjelovanje u društvu kao građana lokalne zajednice, Hrvatske, Europe i svijeta. Aktivni građani prepoznaju vrijednost solidarnosti, kritički promišljaju o društvu i djeluju ka zajedničkoj promjeni na dobrobit čovječanstva (NN 27/2019).

Ishodi su učenja nastavnog predmeta Geografija osposobiti učenika da postane aktivni član zajednice koji, svjestan vlastite odgovornosti prema drugim ljudima i prirodi, može spoznati važnost identiteta u globaliziranom društvu te djelovati na očuvanju i promicanju lokalnoga, regionalnog i nacionalnog identiteta, uz poštovanje različitosti (NN 7/2019). Koncept zavičajnost protkan je i kroz nastavne kurikule Likovne i Glazbene kulture. Između ostaloga, odgojno-obrazovni su ishodi nastave Likovne kulture razumijevanje konteksta likovnoga djela i njegove uloge u društvu s obzirom na društvene, povijesne, kulturne i tehnološke čimbenike povijesnog razdoblja u kojem je djelo nastalo te sudjelovanje u umjetničkim događanjima i aktivnostima kulturno-

znanstvenih ustanova (NN 7/2019). Osim što nastava glazbe unaprjeđuje estetski razvoj učenika, potiče njegovu kreativnost te razvija glazbene sposobnosti i interese, također razvija svijest učenika o očuvanju povijesno-kulturne baštine osposobljavajući ga, pritom, za suživot u multikulturnom svijetu (NN 7/2019). Jedan je od temeljnih obilježja suvremenog obrazovnog sustava uvođenje međupredmetnih tema, koje ravnopravno poučava nastavno osoblje (učitelji i stručni suradnici) u svim oblicima neposrednog odgojno-obrazovnog rada (redovita nastava, izborna nastava, dopunska nastava i dodatni rad, izvannastavne aktivnosti i razredništvo). Načelo zavičajnosti prožeto je i u kurikulumima međupredmetnih tema. U okviru domene Društvena zajednica, unutar kurikula Građanskog odgoja i obrazovanja, učenika se usmjerava na aktivno djelovanje u zajednici radi doprinosa zajedničkom dobru, posebice upoznavanjem s radom različitih udruga civilnoga društva, budući da se time „(...) promiče zajedništvo i zajednički interes koji je u početku usmjeren na interes razreda, škole ili lokalne zajednice, a kasnije prerasta u građansku inicijativu u kojoj građani javno djeluju i zalažu se za promicanje vlastitih ideja za dobrobit društva“ (NN 10/2019). Međupredmetna tema Održivi razvoj također „(...) pridonosi razvoju osobnoga identiteta, prepoznavanju i poštivanju nacionalne prirodne i kulturne baštine uz istodobno uvažavanje različitosti i drukčijih načina razmišljanja i življenja“ (NN 7/2019). Kurikul međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije usmjeren je na odgoj učenika za solidarnost pomaganjem vršnjacima i zajednici suradnjom, komunikacijom i dijeljenjem svojih sadržaja, uz poštovanje drugih osoba i njihova rada te zaštitu privatnosti. Učenici dobivaju priliku izraziti svoju kreativnost i inovativnost predstavljanjem svojih ideja i stvaranjem novih sadržaja te iskazati svoju originalnost kombiniranjem i preuređivanjem postojećih znanja i sadržaja. Na temelju prikazanih odrednica, očigledno je da je u svim navedenim kurikulumima zavičajnost snažno vezana za ishode izgradnje osobnih identiteta učenika te odgovornih i aktivnih građana koji pridonose razvoju lokalne zajednice, ali ujedno razvijaju solidarnost prema različitim kulturama svijeta.

3. Našički spomenar kao školski projekt očuvanja zavičajnih vrednota

Našički spomenar: mrežna stranica našičkoga kraja višegodišnji je projekt Osnovne škole kralja Tomislava Našice, koji je započeo u školskoj godini 2021./2022. Opći je cilj projekta izrada digitalne zbirke korisnih i na zanimljiv način prezentiranih informacija, koji su učiteljima i učenicima korisni u nastavi, ali također mogu biti zanimljivi i relevantni širem građanstvu i posjetiteljima grada Našica. Drugim riječima, učitelji, stručni suradnici i učenici zajednički su osmislili mrežnu stranicu kao promotivni kulturni i turistički sadržaj² o gradu i našičkom kraju. Na stranici se nalaze zanimljivosti o Našicama i okolnim mjestima iz različitih područja (povijest, etnologija, značajni ljudi, kulturni spomenici...) te na različitim medijima (videozapisi, fotografije, tekst, digitalne igre, prezentacije...). Osim opisanog općeg cilja, specifični je cilj Projekta poticanje istraživačkog rada učenika, upoznavanje učenika sa zavičajnom kulturnom i povijesnom baštinom te razvijanje informacijske i digitalne pismenosti učenika. Urednički tim Projekta čine Ivana Ostrički, stručna suradnica knjižničarka i idejna začetnica; Sandra Hvizdak, učiteljica povijesti; Vesna Kovačević-Tomić, učiteljica hrvatskoga jezika i Jasmina Vidaković, učiteljica razredne nastave. Zadaće su uredničkog tima ponuditi učiteljima prijedlog zavičajnih tema vezanih za kurikulumske sadržaje različitih nastavnih predmeta, recenziranje i lektoriranje sadržaja, objavljivanje sadržaja na javno dostupnoj mrežnoj stranici (<https://sites.google.com/view/nasicki-spomenar/o-nama?authuser=0>) i promocija mrežne stranice. Učitelji i stručni suradnici samostalno odabiru temu, oblik neposrednog odgojno-obrazovnog rada (redovita nastava, izborna nastava, dopunska nastava, dodatna nastava, izvannastavne aktivnosti, sat razrednog odjela), metode rada, način prezentacije sadržaja (videozapis, film, kviz, fotokolaž, prezentacija...) i digitalni alat u kojem prezentiraju obrađenu temu (Bookcreator, Canva, Wakelet...). U obradi pojedinih tema učitelji surađuju sa zavičajnim udrugama, kulturnim institucijama i pojedincima koji svojim djelovanjem doprinose očuvanju zavičajnih vrednota. Budući da je jedan od specifičnih ciljeva razvijanje informacijske pismenosti učenika, učitelji poučavaju učenike o važnosti objektivnih, utemeljenih i provjerenih informacija, uz obvezno navođenje izvora, podataka o kazivačima (ime, prezime, djevojačko prezime, prebivalište, godina i mjesto rođenja) te autorima fotografija i crteža. Budući da se teži ujednačenom načinju

² *Strategijom razvoja turizma RH do 2020.* sastavnice su kulturnog turizma: gradski turizam, turizam baštine, turizam događanja, kreativni turizam i vjerski turizam (NN 55/2013).

citiranja, izvori su navedeni prema pravilima opisanima u Hrvatskom pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (<https://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/>). Mrežna stranica *Našički spomenar* projekt je razvojnog karaktera budući da se sustavno nadopunjuje novim sadržajima i provodi treću godinu zaredom. Stranica je podijeljena na različite podstanice, koje obuhvaćaju područja unutar kojih učenici i njihovi mentori istražuju svoje teme: *Interaktivna karta grada*, *Povijest*, *Etnokutak*, *Jezično blago*, *Značajni zavičajnici*, *Priroda*, *Građevine i spomenici* i *Našice danas*. Na podstranicama s naslovima *O nama* i *Kontakt* nalazi se kratki opis projekta te poziv sugrađanima na suradnju u obliku zanimljivih informacija ili povijesnih izvora o zavičaju. Posebno su istaknuti vanjski suradnici Projekta i kazivači (podstranica *Suradnici i kazivači*), koji su doprinijeli kvaliteti i vjerodostojnosti informacija. U nastavku su opisani sadržaji stranice objavljeni do kraj školske godine 2022./2023.

Interaktivnu kartu grada izradili su daroviti učenici petog razreda. Aktivnost je provedena u okviru projekta *Škola za 21. stoljeće, škola za budućnost*, koji organizira Udruga Klikeraj iz Osijeka. Učenici su, pod mentorstvom učiteljica Tanje Majdandžić i Ane Katruša te stručne suradnice knjižničarke Ivane Ostrički, istražili znamenitosti grada, podijelili ih u pet područja (*Kulturne znamenitosti*, *Prirodne znamenitosti*, *Sport i zabava*, *Obrazovne i kulturne ustanove*, *Znameniti ljudi*) označili ih na interaktivnoj karti i predstavili široj javnosti u različitim medijima i na različite kreativne načine (videozapisi, intervjui, digitalna razglednica, pjesma, kviz i sl.). Podstranica *Povijest* obuhvaća tri teme. Slikovnica *Našice: kratka povijest za velike i male* nastala je 2016. godine kada su učenici petog razreda istražili povijest grada, a mentorica Vesna Kovačević-Tomić jezično prilagodila tekst u obliku građe lagane za čitanje. Slikovnica je likovno obogaćena ilustracijama Mate Borasa, učenika petog razreda. Film *787 godina mojih Našica* govori o povijesti Našica, a nastao je u sklopu projekta Festival znanosti u travnju 2017. godine. Snimili su ga učenici predmetne nastave pod mentorstvom učiteljice Vesne Kovačević-Tomić. U filmu su korišteni stihovi našičkih književnika Rolanda Butkovića i Ante Gardaša, kao i glazba našičke skladateljice Dore Pejačević. Pri izradi scenarija veliku je pomoć pružila ravnateljica Zavičajnog muzeja u Našicama Silvija Lučevnjak. Digitalnu knjigu „*Zlatni danci*“ u *Breziku* napisala je umirovljena učiteljica Štefica Rončević na temelju sjećanja dr. Ivana Rončevića, Ivana i Katice Zubak (rođene Vulić) i Ante Zubaka. Njezine unuke Iva i Maša Zubak, ujedno učenice Osnove škole kralja Tomislava, razgovarale su s

članovima svoje obitelji: djedom, bakom i tatom o djetinjstvu u selu Breziku pored Našica te ilustrirale ovu publikaciju. Također su korištene obiteljske fotografije obitelji Rončević, Knežević i Zubak. Podstranica *Etnokutak* sadržajno je najbogatija. Učenici 4. a i mentorica učiteljica Jasmina Vidaković istražili su zidnjake³ u domovima svojih predaka. Učenici *Medijske skupine*, pod mentorstvom učiteljica Vesne Kovačević-Tomić i stručne suradnice Ivane Ostrički, snimili su videozapise s pjesmama, plesovima i narodnom nošnjom našičkoga kraja, koje su prezentirali članovi folklorne skupine KUD-a "Lisinski" Našice (Božena Černava, Eleonora Divjanović, Mirna Golub, Dunja Golub, Zorica Šarić, Zdenko Majer, Drago Gren, Milan Sertić) i njihov voditelj Miroslav Šarić.

U digitalnoj knjizi *Narodni običaji* opisani su običaji našičkog kraja vezani uz svetkovine i poslove na selu (npr. kolinje, Badnjak). Zbirka je u nastanku te će se dopunjavati kroz godine. *Pod starim velimirovačkim krovovima* digitalna je zbirka starih uporabnih predmeta iz sela Velimirovca kraj Našica. Predmete su u kućanstvima svojih predaka istraživali učenici 6. c razreda pod mentorstvom učiteljice Tanje Majdandžić. Učenici 3. a i 4. b razreda, pod mentorstvom učiteljica Jasmina Vidaković i Marina Bukvić, intervjuirali su svoje djedove i bake te zapisali njihove iskaze u digitalnoj zbirci *Igre i igračke naših djedova i baka*. Dokumentarni film *Kuća tradicije u Gazijama* donosi razgovor s etnologom Miroslavom Šarićem, djelatnikom Zavičajnog muzeja Našice, o kući tradicije u nastanku, koja će okupljati njegovu bogatu etnološku zbirku. Film su snimili učenici *Filmskog kluba E. T.* pod mentorstvom stručnih suradnica Ive Ramljak i Ivane Ostrički. Na podstranici *Jezično blago* nalazi se *Rječnik našičkoga kraja*, koji su pokrenule učiteljice Branka Turza i Vesna Kovačević-Tomić u školskoj godini 2019./2020. Rječnik se svake školske godine dopunjuje novim riječima koje istražuju učenici petog razreda. Na mrežnu je stranicu dodana i Padlet ploča na koju sugrađani mogu upisivati zavičajne riječi i izraze. Na ovoj se podstranici nalazi i digitalna zbirka *Priče i legende našega zavičaja*, koja će se dopunjavati s godinama. Podstranica *Značajni zavičajnici* donosi zbirku videozapisa s monolozima učenika u ulozi zavičajnih književnika. Zbirka je produkt istraživačkog zadatka učenika 4. a razreda, pod mentorstvom učiteljice Ljiljane Kubaša, u kojem su učenici proučavali životopise književnika vezanih uz našički kraj. Na ovoj se podstranici

³ Zidnjaci su krpe koje su se obično stavljale iznad peći u kuhinji. Najčešće su bile izvezene motivima peći, kuhinjskog pribora i mlade žene. Prije nekoliko desetljeća nalazili su se u gotovo svim seoskim kućama, a nešto kasnije i u gradskim domovima. Osobitost zidnjaka bile su kratke, duhovite poruke koje su bile vezana uz slikovni motiv, a iz kojih su se mogle saznati zanimljivosti o članovima kućanstva i obiteljskim odnosima (KuhaOna 2014).

nalazi i dokumentarni film *Sindy* o glazbeno darovitoj učenici koja je ostvarila brojna državna i međunarodna priznanja te će zasigurno ostaviti trag u zavičajnoj glazbenoj povijesti. Film su snimili učenici *Medijske skupine*, pod mentorstvom učiteljice Vesne Kovačević-Tomić i stručne suradnice knjižničarke Ivane Ostrički. Na podstranici *Priroda* nalaze se dvije digitalne publikacije nastale kao produkt istraživačkog rada učenika. Knjižica *Prirodne ljepote*, koju su izradili *Mladi prirodoslovci* i učiteljica Jasna Sajdl, sadrži podatke o jezeru u našičkom parku, jezeru Lapovac i ZOO parku obitelji Bizik. Učenici 3. a razreda i učiteljica Jasmina Vidaković istražili su i zabilježili samonikle biljke našičkoga kraja na nastavi Prirode i društva. Podstranica *Povijesni spomenici* obuhvaća tri značajne kulturno-povijesne građevine na širem našičkom području. Učenici *Povijesne skupine* i mentorica učiteljica Sandra Hvizdak istražili su stručnu literaturu i izradili digitalne slikovnice *Srednjovjekovna crkva svetog Martina u Martinu* i *Srednjovjekovna utvrda Bedemgrad*. Istraživački rad učenika predmetne nastave i vjeroučiteljice Mirte Rilko na nastavi Vjeronauka rezultirao je izradom digitalne priče *Našička crkva svetog Antuna Padovanskog* očima djeteta. Mrežna stranica *Našički spomenar* obuhvaća i suvremene teme koje učenici istražuju u okviru redovne nastave. Učenici šestog razreda, pod mentorstvom učiteljice Ivane Mesić-Kiš, istražili su na nastavi Geografije OPG-ove našeg zavičaja te oblikovali katalog s osnovnim informacijama o zavičajnim obiteljskim gospodarstvima. Učenici trećeg razreda na nastavi Prirode i društva provode projekt pod nazivom *Upoznajmo svoje mjesto*, u okviru kojega prezentiraju značajne lokacije u svome gradu u različitim medijima. Na mrežnoj se stranici nalazi digitalna orijentacijska igra *Tlocrt Našica*, koju je izradio učenik 3. a razreda Luka Švenda, pod mentorstvom učiteljice Jasmine Vidaković.

4. Zaključak

Školski projekt *Našički spomenar: mrežna stranica našičkoga kraja* izrastao je iz dugogodišnje želje uredništva Stranice za osmišljavanjem školskog projekta kojim bi učenici i učitelji obogatili kulturnu ponudu grada te ujedno osvijestili važnost poznavanja i očuvanja lokalnih vrednota. Ovaj projekt potiče učenike na istraživački rad i aktivno sudjelovanje u životu zajednice, posebice u području očuvanja prirodne i kulturne baštine. Na taj način ostvaruju se odgojno-obrazovni ishodi i očekivanja različitih nastavnih kurikula i kurikula međupredmetnih tema vezani za zavičajnost. Učitelje ovaj projekt

motivira na osmišljavanje razrednih istraživačkih aktivnosti i metoda rada koje motiviraju učenike na upoznavanje i očuvanje zavičajnih vrednota.

Učitelji, stručni suradnici i učenici sadržajima objavljenima na mrežnoj stranici *Našički spomenar* obogaćuju turističku ponudu grada Našica te potvrđuju činjenicu da svaki član zajednice može aktivno doprinijeti zajedničkim ciljevima.

Literatura

Anić, Vladimir. 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.

Balun Derganc, Margareta i Zdenko Braičić. 2022. „Prošlost zavičaja u nastavi Prirode i društva : primjer Hrvatskog zagorja.“ *Bjelovarski učitelj* 27, no. 1–3: 72–81.
<https://hrcak.srce.hr/293553>.

Bežen, Ante. 2005. „Zavičaj i zavičajnost u znanosti i obrazovanju.“ *Školski vjesnik* 54, no. 3–4: 183–194.

Hrvatska enciklopedija. 2021a. s.v. „Svjetska prirodna i kulturna baština“. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristupljeno: listopad 23., 2023.
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=59130>.

Hrvatska enciklopedija. 2021b. s.v. „Zavičajna nastava“. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristupljeno: rujan 28., 2023.
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66967>.

Klančar, Alen i Vjekoslava Jurdana. 2022. „Načelo zavičajnosti – sjeme zavičajne autentičnosti : Mali Učkarić Viktora Cara Emina u razrednoj nastavi.“ *Metodički obzori* 17, no. 2(33): 43–65.
<https://doi.org/10.32728/mo.17.2.2022.03>.

Kranjčev, Branko. 1990. „Istraživački zadaci u obradi povijesnih sadržaja u nastavi prirode i društva.“ *Život i škola* 3, no. 2: 195–198.

KuhaOna. 2014. „Zidnjaci – vezane slike.“ Pristupljeno: listopad 12., 2023.
<https://www.kuhaona.com/2014/10/zidnjaci-vezene-slike/>.

MZOS (Ministarstvo znanosti i obrazovanja). 2017. *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*.
<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/nacionalni-kurikulumi/531>.

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 10, 217.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 152.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 150.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Biologije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 149.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_149.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Geografije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 145.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 151.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 10, 215.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 162.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 27, 557.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 147.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html.

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. 2019. Narodne novine 7, 148.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_148.html.

Peruško, Tone. 1966. *Nastava o zavičaju (Istra) : skripta.* Pula: Pedagoška akademija.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine. 2013. Narodne novine 55, 1119.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_05_55_1119.html.

UNESCO. 1972. *Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, adopted by the General Conference at its 17th session, Paris, 16 November 1972.*

Pristupljeno: listopad 22., 2023.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000002091>.

Urošević, Nataša i Jelena Urošević-Hušak. 2012. „Tematske rute u zavičajnoj nastavi – istarski književni itinerari." *Metodički obzori* 7, no. 16: 125–139.

<https://doi.org/10.32728/mo.07.3.2012.11>.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi : pročišćeni tekst zakona. NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22.

<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>.